

NACIONALNI PROGRAM RANO OTKRIVANJA RAKA DEBELOG CRIJAVA

Nacionalni preventivni program (NPP) ranog otkrivanja raka debelog crijeva u RH je aktivan od 2007. godine. Ciljanu populaciju, koja je obuhvaćena programom, **čine muškarci i žene između 50 i 74 godine s prosječnim rizikom** za razvoj RDC. Važno je naglasiti da sve osobe, unutar ove dobne skupine, imaju jednako pravo sudjelovanja u programu neovisno o posjedovanju važećeg zdravstvenog osiguranja. U Republici Hrvatskoj živi oko 1,5 mil. ljudi ove dobi, a u Varaždinskoj županiji 52 571 osoba.

Do sad su provedena 3 ciklusa pozivanja, u tijeku je 4. ciklus. U prvom pozivanju odaziv za RH je bio 21%, u drugom ciklusu 26%, u trećem oko 23%. U VŽŽ u prvom ciklusu odaziv je bilo 27% , u drugom 19%, a u trećem 22%. (za treći ciklus su preliminarni rezultati).

Što je potrebno učiniti kada dobijete poziv z a sudjelovanje u NPP RDC?

Osobe dobi od 50-74 godine najprije dobiju pozivno pismo koje treba potpisati da se žele testirati. Potpisano suglasnost pošaljete na adresu županijskog zavoda (slika 1.)

ŽELIM SUDJELOVATI - PRISTANAK ZA PREGLED (TESTIRANJE) STOLICE NA SKRIVENU KRV

Pristajem na pregled (testiranje) na skriveno krvarenje u stolici u okviru Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva.

Potpis

U slučaju nemogućnosti sudjelovanja u programu, molimo ZAOKRUŽITE i ispunite razlog:

1. već se liječim od raka debelog crijeva,
2. odlazim na redovite kontrole gastroenterologa i/ili kolonoskopije zbog druge bolesti crijeva,
 upisati datum početka liječenja ili kontrolnog pregleda i uzrok liječenja/pregleda
3. za sada ne želim testiranje,
4. testiran/a sam u zadnjih godinu dana _____, (upisati datum)
5. obavila/obavio sam kolonoskopiju unatrag 2 godine _____, (upisati datum)
6. neki drugi razlog: _____

Slika 1. pozivno pismo

Nakon toga vam Zavod na kućnu adresu šalje anketni upitnik (slika 2.), uputu za testiranje (slika 3.), i materijale za testiranje slika 4.i 5.).

Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva Poštovana/l. zahvaljujemo na Vašoj odluci da obavite pregled (testiranje) na skriveno krvarenje u stolici. Molimo Vas, svakako ispunite anketni upitnik i zatim pozorno pročitajte naputak proizvođača testa o pravilnom uzimanju uzorka. Upute za uzimanje stolice za pregled priložene su uz testove. Ne zaboravite napisati ime i prezime na svaki karton za testiranje. Ispunjeni anketni upitnik zajedno s testovima dostavite odmah na očitanje testa u Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije u besplatnoj kuverti koja Vam je priložena. Javite se na besplatan telefonski broj: 0800 345 066 • ako postoje nejasnoće u vezi s testom ili trebate dodatnu informaciju, • ako ste odustali od testiranja. O nalazu se možete informirati kod Vašeg liječnika obiteljske medicine. Ako rezultat testa bude pozitivan, dobit ćete poštom obavijest o tome, s naručenim terminom za kolonoskopiju (pregled kojim se postavlja konačan nalaz), uputom za pripremu i kupovnicom za kolonoskopiju i sredstvo za čišćenje crijeva. Ako rezultat testa bude negativan, bit ćete pozvani u novi ciklus testiranja za dvije godine, pozivom kojeg Vam šalje nadležni zavod za javno zdravstvo. S poštovanjem, Ministarstvo zdravstva	Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva BROJ U PROGRAMU: IME I PREZIME: GODINA RODENJA: ADRESA STANOVANJA: ŽUPANJA: KONTAKT TELEFON: IZABRANI DOKTOR PZZ: U PITNIK Na pitanja u upitniku odgovorite stavljajući kritiču u kvadratiće uz ponuđene odgovore 1. spol: ☒ M ☐ Ž telina: ☐ vina: ☐ 2. Bračno stanje: bračna/izvanbračna: ☐ razvedena: ☐ zajednica: ☐ udovac/udovica: ☐ neoljenjer/neudana: ☐ 3. Najviša završena škola: bez škole: ☐ viša škola: ☐ nepotpuna: ☐ fakultet, visoka škola, akademija: ☐ osnovna škola: ☐ doktorat: ☐ srednja škola: ☐ 4. Je li nekome u obitelji dijagnosticiran polip ili tumor (rak) debelog crijeva? <table border="1"> <tr> <th>Da</th> <th>Ne</th> <th>Ne zna</th> </tr> <tr> <td>majka</td> <td>brat/sestra</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>otac</td> <td>dječ/baka</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>blizanc</td> <td>daljnji rođak</td> <td>☐</td> </tr> </table> Ako ste odgovorili potvrđno, u kojoj dobi im je dijagnosticiran polip ili tumor (rak) debelog crijeva? 30-40 god: ☐ 41-50 god: ☐ više od 51 god: ☐ 5. Boluje li netko u obitelji od ulceroznog kolitisa/Crohnove bolesti? <table border="1"> <tr> <th>Da</th> <th>Ne</th> <th>Ne zna</th> </tr> <tr> <td>majka</td> <td>brat/sestra</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>otac</td> <td>dječ/baka</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>blizanc</td> <td>daljnji rođak</td> <td>☐</td> </tr> </table> 6. Je li nekome u obitelji dijagnosticiran neki drugi slobodni tumor? <table border="1"> <tr> <th>Da</th> <th>Ne</th> <th>Ne zna</th> </tr> <tr> <td>majka</td> <td>brat/sestra</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>otac</td> <td>dječ/baka</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>blizanc</td> <td>daljnji rođak</td> <td>☐</td> </tr> </table> Dokazano je da se svi karcinomi debelog crijeva ne otkrivaju testiranjem na okultno krvarenje stolice. Osobe svojim potpisom na upitniku potvrđuju da su o tome informirane. Peptis Mjesto i datum	Da	Ne	Ne zna	majka	brat/sestra	☐	otac	dječ/baka	☐	blizanc	daljnji rođak	☐	Da	Ne	Ne zna	majka	brat/sestra	☐	otac	dječ/baka	☐	blizanc	daljnji rođak	☐	Da	Ne	Ne zna	majka	brat/sestra	☐	otac	dječ/baka	☐	blizanc	daljnji rođak	☐
Da	Ne	Ne zna																																			
majka	brat/sestra	☐																																			
otac	dječ/baka	☐																																			
blizanc	daljnji rođak	☐																																			
Da	Ne	Ne zna																																			
majka	brat/sestra	☐																																			
otac	dječ/baka	☐																																			
blizanc	daljnji rođak	☐																																			
Da	Ne	Ne zna																																			
majka	brat/sestra	☐																																			
otac	dječ/baka	☐																																			
blizanc	daljnji rođak	☐																																			

Slika 2. Anketni upitnik

HEMOGNOST® TEST KOMPLET

UPUTA ZA PACIJENTE

POSTUPAK SAKUPLJANJA UZORAKA STOLICE

NAMJENA I SASTAV TESTA

HemoGnost test karton je brzi test za otkrivanje skrivenog (nevđivog, okultnog) krvarenja u stolici. Komplet se sastoji od tri HemoGnost test kartona, 12 kartonskih štapića, uputa za korisnika i povratne kuvertice s vredicom za zaštitu učinka. Možete sačuvati i 3 sanitarnopodloška.

UVOD

HemoGnost test karton je jednostavan test koji je moguće ustanoviti postojanje ili stvari (čimeli) golem okom nevdjivo krvarenje, jer tako krvarenje ima dijagnostički značaj u ranom otkrivanju zgodnjih bolesti debljog creva.

UPUTE ZA KORISNIKA PRIMIĆI SAKUPLJANJA UZORKA STOLICE

Kako bi testiranje bilo pouzdano, potrebno je dobro pročitati ova upute jer neke bolesti i stanja mogu dejovati na rezultate testiranja. Potrebno je pridržavati se dole navedenih preporuka:

- Test treba odgoditi krvarenju ili iz hemoroida ili mokracijevo, ali imate projavljeni menstruaciju.
- Sakupiti uzorek iz tri stolice tijekom tri razdoblja dana i to po četiri uzorka s razlikom među njima iz svake stolice.
- Ne uzimati vitamin C (askorbinsku kiselinsku) u kolичini većoj od 250 mg dnevno tri dana prije testiranja. To se odnosi i na dodatku hrane koji sadrži askorbinsku kiselinsku, limune i narandže, voće i sokove. Npr. prisjećaj narandža sadrži 70-75 mg vitamina C.

Prije početka testiranja obavezno pročitati ova upute za izvođenje testa i upoznati se sa izgledom HemoGnost test kartona.

Test karton sastoji se od prednjeg strane na kojem se nalazi veliki poklopac i naziv testa HEMOGNOST, i stražnje strane na kojoj se nalaze dva manja poklopca s naznakom da je poklopac dozvoljeno otvoriti samo u laboratoriju. Pacijent prilikom testiranja otvara i zatvara samo veliki poklopac na prednjem stranu testa, dok ce stražnja strana testa ne smije drzati.

VAŽNO!

- Sprječiti dobitak stolice s vodom u zahodu stavljanjem presavinutog novinskog papira na površinu vode. Nakon uzmijenja uzorka, isprati zahod. Ako je prizrazen, na dasku pravotvori sanitarni posudek.
- Zatvoriti HemoGnost test karton od prekrećenje hladoće, vlage, topline i izravnog sunčevog svijeta.
- HemoGnost test karton čuvati na sobnoj temperaturi izvan dohvata djece.
- HemoGnost test karton s nanijetim ozorcima stolice poslati u zdravstvenu ustanovu unutar 7 dana od sakupljanja prve uzorka.

Slikovni prikaz na drugoj strani → POSTUPAK TESTIRANJA (tijekom tri dana)

1. Na prednju stranu HemoGnost test kartona napisati: IME, PREZIME, ADRESU I DATUM.

Slikovni prikaz na drugoj strani → Ponoviti postupak na identičan način i drugi i treci dan, uz upotrebu NOVOG HemoGnost test kartona i NOVIM, ČISTIM kartonskim štapićima.

Sva tri HemoGnost test kartona zatvoriti u vredzici, staviti u pričvršćenu kuvertu i ubaciti u poštanski sandučić.

Slika 3. Uputa o testiranju

Slika 4. Materijali za testiranje

Slika 5. sanitarni predložak za testiranje

Kako se radi testiranje na okultno krvarenje?

U testnom kompletu se dobiju tri kartonska testa za testiranje stolice kroz tri dana s uputom o pripremi i načinu testiranja.

Test se otvara isključivo s označene (prednje) strane na kojoj obavezno mora upisati ime i prezime i datum uzimanja uzorka.

Prije zatvaranja poklopca na testu i ulaganja u plastičnu vrećicu obavezno ostaviti uzorak da se osuši 15 minuta na zraku. Stražnja strana testa rezervirana je isključivo za drugu fazu laboratorijskog ispitivanja pri kojoj se utvrđuje postojanje tragova krvi u stolici.

Testove (slika 4.) i **ispunjeni anketni upitnik** (slika 2.) potrebno je dostaviti u roku 1-2 dana u priloženoj omotnici u Zavod na očitanje. Osobe s pozitivnim nalazom testa kontaktiraju djelatnici Zavoda, dok se osobama s negativnim nalazom testa stolice na skrivenu krv nalaz izdaje na zahtjev.

Na što treba paziti prilikom testiranja?

Kako je tijekom provedbe programa došlo do izmjene preporuka o prehrani, tijekom par dana za vrijeme kojeg se uzorak stolice prikuplja, sadašnje upute su znatno pojednostavljene. Poželjno je tijekom pripreme i samog testiranja smanjiti uporabu vitamina C, jer bi moglo doći do lažno pozitivnog nalaza.

Nadalje, osobama se preporuča da **obavezno izliječe krvareće hemoroide prije testiranja**, također zbog lažno pozitivnog nalaza. Test treba odgoditi u slučaju proljeva, menstruacije, krvarenja iz mokraćovoda.

Osobe s pozitivnim nalazom na skrivenu (okultnu) krv u stolici kao i njihove obiteljske liječnike kontaktiraju djelatnici Zavoda za dogovor o kolonoskopskom pregledu. Termin za pregled se dogovara s Općom bolnicom Varaždin gdje će se obaviti kolonoskopija s istodobnom endoskopskom terapijom, ako je potrebno (polipektomija i dr.) u najkraćem mogućem roku(unutar par tjedana).

Zavod će ispitanicima na kućne adrese poslati pozivno pismo s terminom za kolonoskopiju, uputama za čišćenje crijeva te kupovnicama za lijek i dijagnostiku. Osobe pozvane na kolonoskopiju kontaktiraju se telefonski radi potvrde termina i obavezne su se odazvati pretrazi.

IZDVOJITE VRIJEME ZA SVOJE ZDRAVLJE I ODAZOVITE SE NA TESTIRANJE!!!

Higijensko epidemiološka djelatnost ZZJZ Varaždinske županije